

KOMENTARI OT-OPTIMA TELEKOM d.d.
(dalje u tekstu: Optima ili OT)

za javnu raspravu

o

Prijedlogu odluke o određivanju naknada za uspostavu BSA pristupa na DSLAM razini

Ovim putem OT-Optima Telekom d.d. (dalje u tekstu: Optima ili OT) sukladno čl. 22 Zakona o elektroničkim komunikacijama, dostavlja svoje komentare na objavljeni prijedlog Odluke Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) kojom se Hrvatskom Telekomu d.d. (dalje u tekstu: HT) određuju izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojsnog pristupa (dalje u tekstu: Standardna ponuda ili SP za BSA) u svrhu određivanja naknada za uspostavu BSA pristupa na DSLAM razini.

Prijedlogom Odluke definiraju se prije svega dva načina ostvarivanja međupovezivanja na DSLAM razini, i to putem direktnog spajanja na pojedini DSLAM uređaj na navedenoj lokaciji ako postoji tehnička mogućnost takvog spajanja ili putem instalacije novog preklopnika na određenoj lokaciji DSLAM uređaja, a sve ovisno o izboru samog Operatora korisnika. U slučaju tehničkog rješenja s novim preklopnikom, operator korisnik plaća 50% troškova za nabavu i instalaciju preklopnika (jednokratna naknada iz članka 5.6.), dok preostalih 50% troškova snosi HT.

A) Uvodno, Optima ističe kako se ne slaže sa objavljenim Prijedlogom Odluke iz razloga što prilikom definiranja modela naknade za uspostavu pristupa na DSLAM razini HAKOM nije uzeo u potpunosti u obzir postojeću regulaciju odnosno odredbe SP za BSA u kojima je određeno sljedeće;

„3.10. Pristup mreži T-Coma na DSLAM razini za Internet uslugu

„Zbog nedostatka uplink portova na DSLAM opremi rješenje za omogućavanje pristupa T-Com mreži na DSLAM razini je spajanje operatora na prvi agregacijski preklopnik ili na novi preklopnik na koji će se spojiti DSLAM na kojem se želi pružiti usluga veleprodajnog širokopojsnog pristupa. Svakom Operatoru korisniku će se dodijeliti poseban VLAN. Isti VLAN će se koristiti lokalno i na drugim preklopticima.

Slike 7. i 8. prikazuju koncept usluge veleprodajnog širokopojsnog pristupa za pružanje Internet usluge s pristupom na DSLAM razini.“

Iz navedenog jest razvidno kako SP za BSA prije svega predviđa povezivanje na prvi agregacijski preklopnik, a tek potom na novi preklopnik, ukoliko je to potrebno, dakle ako na prvom agregacijskom preklopniku nema mjesta.

Radi ostvarivanja takovog načina međupovezivanja na DSLAM razini Optima je od HT-a u ožujku 2014. godine zatražila, između ostalog, dostavu lokacija „*prvih agregacijskih preklopnika*“, međutim od HT-a nismo dobili nikada povratnu informaciju kako bi uopće mogli zatražiti povezivanje na pojedini agregacijski preklopnik i dobiti informaciju da li na istima postoje slobodna sučelja za ostvarivanje međupovezivanja.

Stoga je prijedlog Optime, dopuniti Prijedlog Odluke sukladno čl. 3.10 SP za BSA na način da se omogući ostvarivanje međupovezivanja na prvom agregacijskom preklopniku, a ukoliko nema slobodnih sučelja na istom onda bi se trebalo izvršiti proširenje tog prvog agregacijskog preklopnika ili ako to nije moguće, na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika ugraditi novi preklopnik.

Nastavno na navedeno, Optima ne podržava objavljeni Prijedlog Odluke iz više razloga;

I. Nije uzeto u obzir povezivanje na prvi agregacijski preklopnik koji se nužno ne nalazi na lokaciji DSLAM-a

Naime, DSLAM uređaj najčešće ima određen broj sučelja koja su sva spojena prema mreži odnosno „*prvim agregacijskim preklopnicima*“ i koji su dovoljni za agregaciju kompletnog prometa korisnika na pripadajućem DSLAM-u. No, smatramo da u svim slučajevima ne postoji dovoljan broj sučelja, a vjerojatno ne postoji niti jedno slobodno sučelje na DSLAM-u za bilo kakvo dodatno povezivanje pa tako i za ostvarivanje međupovezivanja Operatora korisnika.

Stoga je logično, što je utvrđeno i prema važećoj SP za BSA, da se povezivanje izvrši na prvom agregacijskom preklopniku koji agregira promet, ali i sva sučelja DSLAM-a na nekom području. Prvi agregacijski preklopnik se najčešće ne nalazi na lokaciji DSLAM-a, budući da agregira sučelja DSLAM-a s pojedinog područja. Izuzetak je DSLAM koji se nalazi na istoj lokaciji prvog agregacijskog preklopnika i pokriva uže pristupno područje u kojem se nalazi i prvi agregacijski preklopnik.

Stoga, kako bi se omogućilo Operatoru korisniku spajanje na prvi agregacijski preklopnik, u SP za BSA trebala bi biti jasno definirana obveza HT-a da Operatorima korisnicima pruži informaciju o lokacijama prvih agregacijskih preklopnika i slobodnim sučeljima na istima, te ukoliko ista postoje da se osigura pristup mreži HT-a, i to bez naplate s obzirom da nema dodatnih investicija ni operativnih troškova HT-a.

Dakle, ukoliko nema slobodnih sučelja trebalo bi se izvršiti proširenje prvog agregacijskog preklopnika ili ako to nije moguće na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika dodati novi preklopnik.

II. Nije uzeto u obzir da se dodatni preklopnik ugrađuje na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika ili omogući povećanje broja sučelja na postojećem agregacijskom preklopniku (ukoliko je isti modularan)

Ugradnja dodatnog agregacijskog preklopnika na lokaciji DSLAM-a u većini slučajeva nije optimalno rješenje u smislu arhitekture i troškova koji se uzrokuju zbog broja potrebnih preklopnika koji bi bio jednak broju DSLAM lokacija, pošto DSLAM-i nemaju slobodnih sučelja kako je pojašnjeno pod točkom I. i takav preklopnik više ne bi bio iskoristiv od strane HT-a.

Stoga, ako bi bilo potrebno ugraditi dodatni preklopnik zbog broja potrebnih sučelja (ne i prometa) to bi trebalo omogućiti na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika koji je na isti i povezan ili omogućiti povećanje broja sučelja na prvom agregacijskom preklopniku (ako je

preklopnik modularan) i na taj način omogućiti pristup svim DSLAM-ovima na pojedinom području bez da se pritom optereti distribucijska ili jezgrena mreža HT-a.

Slijedom navedenog, a umjesto da se na lokaciji svakog DSLAM-a instalira preklopnik, prijedlog je Optime da se isti instalira samo na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika.

III. Nije uzeto u obzir da je navedeni, novi preklopnik ili modul za proširenje, koji se nalazi na lokaciji prvog agregacijskog preklopnika imovina HT-a i da istog HT može koristiti i u druge svrhe (u agregacijskom dijelu mreže) stoga predložena cijena jednokratne naknade ili mjesečnog najma (ovisno o modelu naplate) za iznos od 50% vrijednosti novog preklopnika ili modula nije opravdana

Investicija u novi agregacijski preklopnik ili neki modul istog predstavlja ulaganje u HT imovinu, a ne imovinu Operatora korisnika. Stoga je potrebno definirati samo naknadu za korištenje neophodnog dijela modula ili preklopnika, odnosno sučelja na prvom agregacijskom preklopniku, jer ostala sučelja u pravilu i dalje može koristiti HT u vlastitoj agregacijskoj mreži.

Dakle, ukoliko uzmemo u obzir da na postojećem prvom agregacijskom preklopniku nema slobodnih sučelja i da je cijena novog preklopnika sa 24x1GE+2x10GE sučeljem na tržištu trenutno cca 5.000 EUR, dakle po sučelju cca 1.590 kn jednokratno (CAPEX) te da se povezivanje ugovara na minimalno 2 godine, cijena jednog GE porta ne može iznositi više $1583 \cdot (1,1)^4 = 2.318$ kn jednokratno što uključuje cijenu GE porta (CAPEX) i dvogodišnje održavanje te cijenu novca (OPEX).

Slijedom navedenog, Optima smatra kako visina jednokratne naknade nije troškovno opravdana niti je podjela jednokratne naknade na način da operator korisnik plaća 50% troškova za nabavu i instalaciju preklopnika dok preostalih 50% troškova snosi HT opravdana, dok potraživanje mjesečne naknade nije uopće osnovano.

Naime, nastavno na navod HAKOM-a iznesen u obrazloženju Prijedloga Odluke kako je HAKOM predvidio plaćanje mjesečne naknade na temelju podataka o ukupnim godišnjim troškovima za pojedinu lokaciju, Optima drži kako Operator korisnik nikako ne bi trebao snositi udio ukupnog troška pojedine lokacije već samo udio dodatnih troškova koji su uzrokovani HT-u ugradnjom dodatnog preklopnika ili modula postojećeg preklopnika, i to u omjeru jednog sučelja u odnosu na ukupni broj sučelja na prvom agregacijskom preklopniku.

IV. Nije uzeta u obzir mogućnost ugovaranja razdoblja obveznog povezivanja na 2 ili 5 godina kako bi se osigurala niža cijena davanjem određenog popusta

Ukoliko bi ugovornu obvezu o korištenju pojedinog dijela mreže povećali to bi trebalo izravno utjecati na smanjenje mjesečne naknade za pojedini element mreže.

Nastavno na iznesene podatke iz točke III. i uz ugovornu obvezu na 2 godine proizlazi da bi najam sučelja iznosio svega 97 kn/mjesečno po 1xGE sučelju (bez jednokratne naknade). Također, držimo da je neophodno predvidjeti i mogućnost povezivanja uz ugovornu obvezu od 5 godina, te nakon 5 godina (i svaku iduću godinu) napraviti reviziju da li za pojedini preklopnik postoje zapravo još ikakvi troškovi pošto je isti već otplaćen i u kojoj mjeri je

moguće smanjiti naknadu Operatoru korisniku, prema stvarnim troškovima koje uzrokuje HT-u.

Slijedom navedenog, Optima drži nužnim u SP za BSA ugraditi dodatne popuste na ostvarivanje međupovezivanja na DSLAM razini kako bi se Operatoru korisniku osiguralo da ukoliko se odluči ugovorno obvezati na duži period, plaća nižu cijenu jednokratne i/ili mjesečne naknade (ovisno o modelu naplate: jednokratno, jednokratno+mjesečno, samo mjesečno).

B) Dodatno, a s obzirom da se objavljenim Prijedlogom Odluke određuju izmjene i dopune SP za BSA, vodeći se prvenstveno potrebom usklađenja SP za BSA sa regulatornom obvezom pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže te sa regulatornom obvezom nediskriminacije određenom HT-u na tržištu veleprodajnog širokopojasnog pristupa te zaštitom interesa krajnjih korisnika, ovim putem Optima predlaže Naslovu dopuniti objavljeni Prijedlog Odluke na način kako slijedi;

I. U članku 10.2. Odgovornost i naknada štete prema trećima, briše se odredba stavka 6. kojom je određeno sljedeće;

„Operator korisnik je upoznat i prihvaća da u slučaju kada Krajnji korisnik ostvaruje Osnovni pristup mreži putem usluge HT-a, usluge koje pruža Krajnjem korisniku putem usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa neće biti dostupne tijekom privremenog isključenja pretplatničke terminalne opreme (elektroničke komunikacijske priključne linije) Krajnjeg korisnika iz mreže HT-a.“

U siječnju 2014. godine u predmetu koji se vodio pred HAKOM-om, Klasa: 050-02/14-02/44, utvrđeno jest kako je HT Optimi bez davanja prethodne obavijesti, isključio uslugu pojedinačnog bitstreama poslovnom korisniku Optimine usluge interneta, koji je istovremeno korisnik HT-ove usluge osnovnog pristupa mreži i to iz razloga privremenog isključenja pretplatničke terminalne opreme iz mreže HT-a zbog dugovanja prema HT-u po računu za osnovni pristup mreži, pozivajući se na naprijed citiranu odredbu.

U predmetnom slučaju, poslovni korisnik je dana 8. siječnja 2014. godine prijavio Optimi nemogućnost korištenja uslugom Interneta koja mu je nužna za obavljanje njegove poslovne djelatnosti, slijedom čega je Optima isti dan putem B2B prijavila HT-u kvar, koja prijava je međutim od strane HT-a istog dana odbijena, uz obavijest sadržaja: „Kvar odbijen: ODBIJEN / USLUGA PRIVREMENO ISKLJUČENA“. Dana 09. siječnja 2014. godine, Optima je pozvala HT na hitno uključenje isključenog pojedinačnog bitstream pristupa, što je HT odbio izvršiti obrazlažući kako zbog dugovanja kojeg prema HT-u ima isti korisnik koji ostvaruje osnovni pristup mreži putem usluge HT-a, ima pravo privremeno isključiti i veleprodajnu uslugu bitstreama odnosno faktički isključiti i maloprodajnu uslugu interneta koju Optima pruža istom korisniku, iako predmetni korisnik prema Optimi, u konkretnom slučaju nije imao dospelog dugovanja. Po zaprimanju zahtjeva HAKOM-a za očitovanjem u predmetnom slučaju, Optima je dana 20. siječnja 2014. godine obavijestila HAKOM o načinu isključenja veleprodajne usluge bitstreama odnosno maloprodajne usluge Optime. Dana 21. siječnja 2014. godine inspektor HAKOM-a je od HT-a zatražio očitovanje o navodima Optime kao i hitno uključenje korisnika koji je tada bio bez usluge interneta već 13 dana. HT je dana 05. veljače 2014. godine dostavio očitovanje inspektoru HAKOM-a u

kojem navodi kako je predmetnom korisniku usluga interneta Optime isključena temeljem naprijed citirane odredbe stavka 6. čl. 10.2. SP za BSA.

No, kako je HT u svom očitovanju dodatno utvrdio da o isključenju predmetnog krajnjeg korisnika Optime nije od strane HT-a dostavljena obavijest Optimi, HT je naveo kako je izvršio ponovno uključenje bitstreama. Međutim, dana 25. veljače 2014. godine inspektor HAKOM-a jest ponovio zahtjev za uključanjem korisnika s obzirom da usluga istome još uvijek nije uključena. Dakle, u predmetnom slučaju poslovni korisnik Optime kojem je usluga interneta nužna za obavljanje poslovne djelatnosti bio je 49 dana u nemogućnosti koristiti ugovorenu uslugu Optime, čije korištenje je uredno plaćao.

Slijedom navedenog, a kako bi se spriječilo HT da samoinicijativno uskraćuje već ostvareni pristup usluzi bitstreama te tako neprihvatljivo uvjetuje nesmetano pružanje veleprodajne usluge protivno interesima krajnjih korisnika usluga, prijedlog je Optime brisati odredbu stavka 6. čl. 10.2. SP za BSA temeljem koje se bez ikakve prethodne najave isključuje Operatoru korisniku veleprodajna usluga i onemogućava istome pružanje maloprodajne usluge krajnjem korisniku.

Ujedno, ukazujemo Naslovu kako niti jednom odredbom čl. 4.3. SP za BSA kojima su propisani razlozi za odbijanje zahtjeva i/ili trajno/privremeno obustavljanje pružanja usluge kao i odredbama čl. 8.6. SP za BSA kojima su određeni razlozi za privremenu obustavu pružanja usluge, dospjela i neosporena dugovanja Krajnjeg korisnika prema HT-u nisu razlog za privremeno obustavljanje/pružanje veleprodajne usluge pojedinačnog širokopojasnog pristupa Operatoru korisniku, čak niti uz prethodnu pisanu obavijest.

Samo je čl. 4.2. *Uvjeti za aktivaciju i pružanje usluge*, SP za BSA, određeno da je jedan od uvjeta za aktivaciju i pružanje usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa postojanje važećeg pretplatničkog odnosa Krajnjeg korisnika s HT-om za uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji u svrhu pružanja javno dostupne telefonske usluge HT-a putem POTS/ISDN BRA priključka (u slučaju kada Krajnji korisnik ostvaruje Osnovni pristup mreži putem usluge HT-a), a u slučaju privremenog isključenja osnovnog pristupa mreži ne prestaje važeći pretplatnički odnos Krajnjeg korisnika s HT-om, slijedom čega uvjet za pružanje usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa Operatoru korisniku jest i dalje ispunjen.

U pogledu pak veleprodajne mjesečne naknade sukladno čl. 8.6. SP za BSA, Optima također ističe kako Operator korisnik nije oslobođen plaćanja iste tijekom privremene obustave usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa iz razloga postojanja dospjelih i neosporenih dugovanja krajnjeg korisnika prema HT-u.

Nastavno na navedeno, skrećemo pozornost Naslovu kako za ovakove slučajeve u kojima krajnjem korisniku istovremeno maloprodajne usluge pruža HT (pristup mreži) i Operator korisnik (Internet i/ili IPTV) nije predviđena kroz SP za BSA nikakva veleprodajna procedura. Također, Operatoru korisniku ne samo da se unaprijed ne daje nikakva obavijest o mogućem privremenom isključenju usluge (nije niti predviđena tehničkom specifikacijom B2B-a) već se ista ne dostavlja niti po izvršenom privremenom isključenju usluge pojedinačnog bitstream pristupa. Stoga Operatoru korisniku ne preostaje ništa drugo nego po prijavi krajnjeg korisnika prijaviti kvar HT-u kada tek Operator korisnik

saznaje da je usluga korisniku privremeno isključena, no niti tada Operator korisnik nije upoznat s razlogom privremenog isključenja.

Slijedom navedenog, radi ekonomičnosti postupka i potrebe hitnog usklađenja SP za BSA sa regulatornim obvezama određenim HT-u u postupku analize tržišta veleprodajnog širokopojsnog pristupa kao i potrebe zaštite interesa krajnjih korisnika, prijedlog je hitno dopuniti Prijedlog Odluke jer je iz iznesenog evidentno kako je navedeni prijedlog Optime opravdan.

OT-Optima Telekom d.d.